TKL

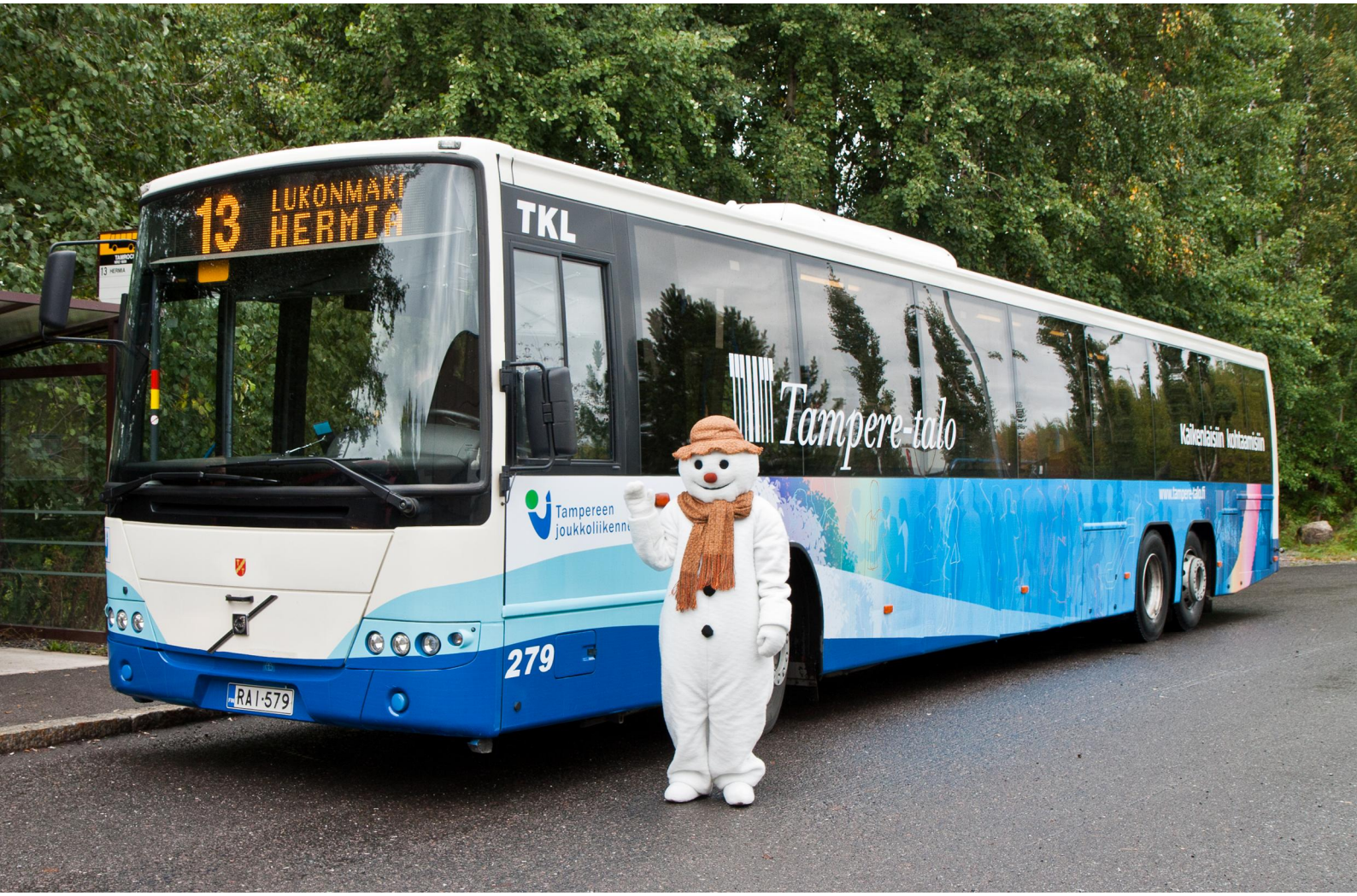

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos

Kertomus vuoden 2011 toiminnasta

Kertomus vuoden 2011 toiminnasta

s. 2.....Vuosi 2011 lyhyesti
s. 2.....Toiminta-ajatus
s. 2-3.....Toimitusjohtajan katsaus
s. 3.....Liikennepalvelut
s. 4.....Energia ja ympäristönsuojelu
s. 4.....Sisäinen valvonta
s. 5.....Riskien hallinta
s. 5.....Tiedotus ja markkinointi
s. 5.....Henkilökunta
s. 6.....Johtokunta
s. 7.....Tilinpäätös
s. 8.....Tuloslaskelma
s. 9.....Tase
s. 10.....Rahoituslaskelma
s. 11.....Historiaa
s. 12.....Yhteystiedot

Lyhyesti

	2011	2010	2009	2008
Matkat vaihtoineen (milj.)	21,8	23,2	23,7	25,6
Ajokilometrit (milj.)	9,8	10,6	10,9	11,3
Linjakilometrit (milj.)	9,1	9,9	10,2	10,5
Vakinainen henkilöstö	312	329	355	391
Linja-autoja	133	138	155	156
Liikevaihto (milj. euroa)	26,8	28,5	29,5	28,8
Konsernituki (milj. euroa)	3,1	3,1	3,1	3,1

Toiminta-ajatus

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen toiminta-ajatus on tuottaa korkealuokkaisia paikallisia joukkoliikennepalveluja kestävän kehityksen mukaisesti, joustavasti, taloudellisesti ja turvallisesti.

Paino: Fast Point Oy, Tampere 2012
Kuvat: Joonas Loueranta ja TKL

Toimitusjohtajan katsaus

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos jatkoi vuonna 2011 monessakin mielessä varsin onnistuneella tavalla sitä positiivista kehitystrendiä, jolla jo useamman vuoden olemme olleet.

TKL:n organisaatiossa on vuoden aikana tapahtunut edelleen useita muutoksia. Jo aiemmin toimitusjohtajan sijaisena toiminut Pekka Pirhonen aloitti Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen toimitusjohtajana virallisesti 1.3.2011. Hallinnon puolella on vuorotteluvapaa- ja eläkejärjestelyjen yhteydessä rekrytoitu uusi henkilöstö- sekä uusi johdon assistentti. Samanaikaisesti töiden uudelleenjärjestely on mahdollistanut toimihenkilöiden kokonaismäärän vähentämisen. Kuljettajien määrä on niin ikään laskenut noin neljälläkymmenellä. Vakituisia työsuhteita on kuitenkin pitkästä aikaa päästy solmimaan myös kuljettajille.

Tampereen kaupunginvaltuuston vuoden 2010 lopussa tekemää päätöstä noudattaen Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen toimintaa on kehitetty ohjausryhmän loppuraportissa esittämien linjausten ja jatkotoimenpiteiden mukaisesti. Ohjausryhmästä muodostettu seurantaryhmä, johon ovat kuuluneet liiketoiminnan kehitysjohtaja Kristiina Michelsson, yritystutkija Ville Taivassalo, tilaajapäällikkö Risto Laaksonen, joukkoliikennepäällikkö Mika Periviita sekä toimitusjohtaja Pekka Pirhonen, on kokoontunut vuoden aikana useamman kerran käsittelemään niin TKL:n kuin seudullisen joukkoliikenteen kehittymistä ja tulevaisuudenkuvia. Kaupunginhallituksen onkin ohjausryhmän esityksen perusteella tarkoitus tehdä kevään 2012 aikana päätös mahdollisesta kaluston ja henkilöstön liikkeenluovutuksesta, mikäli se markkinatilanne ja muut seikat huomioiden katsotaan tällä hetkellä tarkoituksenmukaiseksi, tai muusta esitetystä ratkaisusta.

Aiemmin toteutetun joukkoliikenteen kilpailutuksen myötä yksityisen sektorin operoitavaksi siirtyivät kesäkuussa 2011 linjat 17 ja 20. Tämä merkitsi kahdeksan auton ja noin kahdenkymmenen kuljettajan työpanoksen vähenemää TKL:n operointiin. Vuoden 2011 aikana ei toteutettu TKL:n operoimaa liikennettä koskevia joukkoliikenteen kilpailutuksia.

Matkustajamäärä Tampereen sisäisessä joukkoliikenteessä jatkoi nousuaan leudosta loppuvuodesta huolimatta. Kokonaiskasvu vuonna 2011 oli noin 4,5%. Myös TKL:n matkustajamäärä operoitua linjakilometriä kohden nousi 2,7%.

Vuoden 2011 osalta toiminnan volyymi liikevaihdolla mitattuna ylitti asetetut odotukset positiivisesti. Vaikka polttoainehintojen osalta koettiin tuotantohinnoittelun perusteena olevaan kustannustasoon nähden erittäin suuria korotuksia, joita ei käytännössä juuri lainkaan saatu siirrettyä hintoihin, saavutettiin samanaikaisella toiminnan tehostamisella ja muiden menojen karsinnalla kokonaisuutena tarkastellen positiivinen tulos. Tehokkuutta ja sen tuomia säästöjä kertyi eritoten huolto- ja korjauskustannusten osalta. Tilikauden kokonaistulos muodostui, tehtyjen epäkurantin kaluston poisto- ja luovutustappiokirjausten jälkeenkin, lähes 0,8 miljoonaksi euroksi. Tilikauden ylijäämä vahvistaa edelleen toissavuonna positiiviseksi saatua TKL:n edellisten tilikausien tuloskertymää.

Investointeja vuonna 2011 tehtiin vain linja-autokalustoon. Uusia Volvon 8907RLE matalalattiallisia linja-autoja rekisteröitiin kuusi kappaletta. Lisäksi hankittiin kaksi käytettyä vuosimallin 1999 telibussia. Kalustoinvestointeja tehtiin yhteensä 1,36 miljoonalla eurolla.

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksella on viime vuosien ajan ollut työhyvinvoinnin keskeisenä kehittämiskohteena, aiemmin varsin korkea, sairauspoissalojen määrä. Jo vuonna 2010 saatiin tässä kohden erittäin huomattavaa parannusta aikaan ja vuonna 2011 alitettiin poissaoloissa lähes uskomattoman tuntuinen 15 päivän haamuraja. Tämä taso alittaa selkeästi pitkän aikavälin tavoitteeksi asetetun kaupungin keskimääräisen poissalojen määrän (2011: 17,5 pv).

Toiminnan eri tahoilla tapahtunut positiivinen kehitys ja aktiiviset toimet on huomioitu myös konsernijohdon toimesta. Kesällä 2011 Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos valittiinkin vuoden liikelaitokseksi. Perusteluissa todettiin: ”TKL on pystynyt kehittämään toimintaansa merkittävällä tavalla tilanteessa, jossa palvelun hintaa ja laatutasoa verrataan suoraan ulkopuolisiin palveluntuottajiin. TKL on vaikuttanut omilla toimenpiteillään kokonaisvaltaisesti kustannusten kasvun hillitsemiseen. Henkilöstön sairauspoissaolot vähentyivät vuoden 2010 aikana merkittävästi edelliseen vuoteen verrattuna, mikä on osaltaan edesauttanut TKL:n tavoitetta lähentyä ns. markkinoiden hintatasoa. Vuoden 2010 aikana selvitettiin TKL:n organisointitapa ja tehtiin linjauksia oman tuotannon asemasta. TKL:n johto ja henkilöstö ovat toiminnallaan osoittaneet, että omaa tuotantoa on mahdollista kehittää myös jatkossa.”

Kertomusvuoden lopussa Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen palveluksessa oli kaikkiaan 338 henkilöä, eli 43 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Linja-autojen määrä 133 oli viisi vähemmän kuin edellisvuonna.

Pekka Pirhonen
toimitusjohtaja

Liikennepalvelut

Vuonna 2006 käynnistetyn tilaaja-tuottaja –mallin mukaisesti Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos toimii Tampereella joukkoliikennepalvelujen tuottajana tilaajayksikön kanssa neuvotellun tuotantosopimuksen mukaisesti. Joukkoliikenteen palveluiden suunnittelu ja toteutus sekä lippu- ja informaatiojärjestelmien kehittäminen näihin liittyvine asiakaspalveluineen kuuluvat erillisen, yhdyskuntalautakunnan alaisena toimivan, kaupunkiympäristön kehittäminen -prosessiin kuuluvan joukkoliikenteen tilaajayksikön tehtäviin. Joukkoliikenteen tilaajan tehtäviin kuuluu niin ikään reittien suunnittelun, aikataulujen ja autokiertojen suunnittelun, yhteistariffiliikenteen clearingin eli rahanjaon, lippujen myyntiverkoston, tariffisuunnittelun, palveluliikenteen suunnittelun sekä joukkoliikenteen yleisen tiedotuksen ja markkinoinnin ohella hankkia ja tarvittaessa kilpailuttaa joukkoliikennesuoritteet, arvioida joukkoliikennetarvetta ja sen kehitystä sekä kehittää ja koordinoida seudullista joukkoliikenneyhteistyötä.

Vuoden 2007 lopulla toteutettiin ensimmäinen julkinen Tampereen joukkoliikenteen kilpailutus ja nykyisin yksityisen sektorin operaattorit Väinö Paunu Oy, Länsilinjat Oy, Lauri Möttö Ky ja Atro Vuolle Oy operoivat linjoja 2, 7, 10, 15, 17, 20, 22, 27, 32, 90, 91, 92A/B. TKL ei ole osallistunut tarjouskilpailuihin.

Vuodesta 1996 alkanut yhteistariffiliikenne toimii edelleen ja siinä ovat TKL:n lisäksi mukana Helmikkala Ky, Luopioisten Linja Oy, Länsilinjat Oy, Valkeakosken Liikenne Oy ja Väinö Paunu Oy. Yhteistariffiliikennöitsijät kokoontuvat muutaman kerran vuodessa joukkoliikenteen tilaajan vetämiin yhteistapaamisiin.

Tampereen kaupungin joukkoliikenneyksikön TKL:ltä tilaama liikenne on myös osa keväällä 1997 käynnistynyttä seutuliikennettä Tampereen kaupungin alueella. Käytössä on Tampereella, Nokialla, Ylöjärvellä, Kangasalla, Lempäälässä ja Pirkkalassa maksuksi kelpaava Tampereen kaupunkiseudun seutulippu sekä Matkahuollon seutulipputuotteet.

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos haluaa panostaa joukkoliikenteessä asiakaspalvelun laatuun. Palvelemmehan oman alueen asukkaiden lisäksi erityisesti kesäisin lukuisia kaupungissamme vierailevia turisteja. Myös esteettömyyteen on kiinnitetty erityistä huomiota. Viime vuosina hankittujen uusien autojen keskisillat ovat entistä avarampia ja niissä on myös erillinen turvakaarin varusteltu pyörätuolipaikka. Vuodesta 2012 alkaen osa TKL:n saamasta liikennesuoritteen korvauksesta perustuu joukkoliikenteen tilaajan tekemiin laatumittauksiin ja niistä saatuihin tuloksiin.

Tampere on erilaisten kongressien, kokousten, messujen sekä urheilujuhlien kaupunki. Joukkoliikenteen ammattilaisena TKL tarjoaa osaamistaan ja kalustoaan myös tilausajoihin. Monet kaupunkiimme tulevat vieraat pääsevätkin TKL:n kyytiin vaikkapa Särkänniemen parkkipaikkakuljetusten merkeissä. Myös useiden yritysten kesä- ja pikkujoulutapahtumat sekä lukuisat

messutapahtumat hoituvat vuosittain TKL:n lisäpalveluiden avulla.

Vappuna, pikkujouluaikaan ja uudenvuodenyönä ajamme tilaajan määrittelyiden mukaan ylimääräisiä vuoroja. Jouluaattoillan perinteisiin kuuluu yhteistyössä tilaajan kanssa järjestetyt ilmaiset kynttiläkyydit Kalevankankaan ja Lamminpään hautausmaille.

Linja-autokalusto

Vuonna 2011 hankittiin edellisen vuoden tapaan kaksiakselisia Low Entry kaupunkibusseja. Tällä kertaa päädyttiin hankkimaan kuusi kappaletta autoja ja merkiksi kilpailutuksen perusteella valikoitui aivan uusi Volvo 8900 -sarja. Näitä autoja rakennetaan Ruotsissa ja Puolassa. Nyt hankitut alustat on valmistettu Boråsissa ja korit on rakennettu Säfflessä. 7-litraisella moottorilla varustetut autot ovat jäähdytysilmastoituja ja täyttävät tiukat Euro EEV –ympäristönormit. Lisäksi autoihin hankittiin, TKL:lle uudenlaiset, matkustusmukavuutta lisäävät Kiel:n valmistamat pehmeät istuimet. Autoihin valittiin matkustamon valaisimiksi LED-valot, jotka ovat selkeästi paremmat kuin aiemmat loisteputkivalaisimet. Uusien autojen virallinen tyyppi on Volvo 8907RLE.

Jo vuodesta 2009 olleen tavan mukaisesti uusiin linja-autoihimme asennettiin myös EU-direktiivin mukainen erityisvarustus pyörätuolimatkustajien kuljettamiseksi. Turvakaaret ja vahvistetut rampit mahdollistavat esim. painavien sähköpyörätuolien sekä kevyempien ns. sähkömopojen kuljettamisen autoissa.

Uusien autojen lisäksi TKL hankki kaksi kappaletta käytettyjä Volvo B10B LE – Carrus Vega -telibusseja.

Vuoden 2011 aikana käytöstä poistettiin yhteensä 12 autoa, joista 4 oli nivelbusseja, 3 telibussia ja 5 kaksiakselisia busseja.

TKL:n kaikki nykyiset linjaliikenteen 133 linja-autoa ovat matalalattiaisia. Näin eritoten liikuntarajoitteisten ja vaikkapa lastenvaunujen kanssa matkustavien asiakkaiden matkustaminen sujuu helpommin. Suomen koko bussikaluston keski-iän ollessa tällä hetkellä 12,5 vuotta, kestää TKL:n kaluston keski-ikä 7,5 vuotta hyvin vertailun.

Kunnossapito

Korjaamo- ja huoltotoiminnot sekä polttoaine ostettiin entiseen tapaan pääsääntöisesti Tampereen Infran korjaamopalveluilta. Pienemmässä määrin korjaus- ja huoltopalveluista ostettiin tämän ohella mm. Volvo Finland Ab:lta, Oy Scan-Auto Ab:lta ja Baltic Busland Oü:lta.

Vuonna 2011 myös peruskorjattiin linja-autoja, joiden tekniikka oli vielä hyvässä kunnossa, mutta matkustamo ja ulkokuori kulunut. Kunnossapitokulut olivat kaikkiaan noin 3,14 milj. euroa, joista Tampereen Infran osuus oli 2,84 milj. euroa.

Ajokilometrejä TKL:n kalustolle kertyi vuonna 2011 kaikkiaan 9,78 miljoonaa.

Energia ja ympäristönsuojelu

Polttoaine

Polttoaineen kulutusta voidaan seurata autoittain tai kokonaisuuksina huolto-ohjelmasta. Autokohtaisella seurannalla on vaivatonta löytää vialliset autot, jotka saattavat kuluttaa muita enemmän polttoainetta ja ottaa ne heti korjattaviksi. Tällä seurannalla voidaan myös vertailla eri autosarjojen kulutuseroja ja käyttää tätä tietoa hyväksi tulevien autohankintojen suunnittelussa.

Polttoainetta käytettiin vuonna 2011 noin 4,52 milj. l, joten vuoden keskikulutus oli nyt 46,2 l/100 km. Suotuisa kehitys jatkui myös tällä osa-alueella, sillä mainittu keskikulutus on noin 0,2 l/100 km pienempi kuin vuonna 2010.

Ympäristö

Ympäristönsuojelun päätavoitteet Tampereen Kaupunkiliikenteellä painottuvat kaluston hankintaprosessiin. Uudet, vuosina 2010 ja 2011 hankitut autot on varustettu kiihtyvyyttä rajoittavalla ohjelmalla. Tämän tavoitteena on vähentää kulutusta ja päästöjen muodostumista. Kiihtyvyydeltään rajoitetuissa autoissa on merkittävästi pienempi polttoaineenkulutus ja CO2-päästöt kuin muissa autoissa.

Sisäinen valvonta

Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että liikelaitoksen toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan.

Johtokunta ohjaa ja valvoo Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen toimintaa. Johtokunta vastaa hallinnon ja talouden toiminnan sekä sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä (KunL 10 luku 87c §). TKL:n toimitusjohtaja johtaa ja kehittää johtokunnan

alaisena toimintaa, huolehtii liikelaitoksen hallinnosta sekä talouden ja sisäisen valvonnan järjestämisestä (KunL 10 luku 87d §).

TKL:llä on käytössä johtokunnan 20.4.2011 hyväksymä sisäisen valvonnan päivitetty suunnitelma.

Seuraavassa on esitetty sisäisen valvonnan järjestelyt kohdealueittain TKL:llä.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Lakien ja säännösten sekä hyvän hallinto- ja johtamistavan vastaisia toimia, joista seuraisi merkittävä korvaus, kanne tms. vaatimus tai oikeusseuraamus ei Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen tiedossa ole.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Tuloksen muodostumisesta ja talousarvion toteutumisesta sekä siinä esiintyneistä poikkeamista ja sen johdosta tehdyistä toimenpiteistä sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta on kerrottu tässä toimintakertomuksessa.

Riskienhallinnan järjestäminen

Johtokunta on hyväksynyt 20.4.2011 TKL:n riskienhallinta-suunnitelman, jossa on tunnistettu merkittävimmät toimintaa vaarantavat riskit ja miten niihin vastataan. Riskienhallinta ja sen seuranta on vastuutettu. Tilikauden aikana on tulipalossa tuhoutuneen bussin osalta aiheutunut noin 32.000 euron suuruinen vahinko vakuutuksen korvaaman käyvän arvon alittaessa kyseisen bussin kirjanpitoarvon.

Omaisuuden hankinta, luovutukset ja hoidon valvonta

Tilikauden aikana on kirjattu sekä omaisuuden luovutusvoittoja että luovutustappioita käytöstä poistettujen bussien myynnin yhteydessä. Näiden luovutusten seurauksena kulut ovat kasvaneet yhteensä noin 143.000 euron verran. Lisäksi tilikauden aikana on kirjattu kirjanpitoarvon ja käyvän arvon välisenä erotuksena ennenaikaisia poistoja noin 131.000 euroa. Merkittäviin korvaus- tai muihin oikeudellisiin vastuisiin ei tilikauden aikana ole jouduttu.

Sopimustoiminta

TKL:n sopimushallinta on vastuutettu. Johdon tiedossa ei ole sopimuksista aiheutuneita negatiivisia seuraamuksia.

Arvio sisäisen valvonnan järjestämisestä

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos on tehnyt itsearvioinnin sisäisen valvonnan järjestelyistä sisäisen tarkastuksen kehittämän arviointimallin avulla.

Kokonaisarviona Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen johto lausuu, että Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen sisäinen valvonta on pääosin hyvällä tasolla. Merkittäviä sisäisen valvonnan puutteita ei ole todettu.

Parantamista ja kehittämistä vaativat keskeiset asiat

Parantamista ja kehittämistä vaativat keskeiset asiat ovat varautumissuunnitelman päivitys sekä sisäisen johtamistavan arvioinnin kehittäminen.

Riskienhallinta

Riskienhallintaan liittyvät asiat käsitellään TKL:n johtoryhmässä. Riskienhallinnan käytännön toimista vastaa liikennepäällikkö.

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen johtokunta on hyväksynyt 16.12.2009 päivitetyn varautumissuunnitelman, jossa on huomioitu erikseen määritellyt tehtävät sekä vastuuhenkilöiden yhteystiedot ja tiedonvaihto-suunnitelmat.

Toiminnan ja talouden kannalta merkittävimmäksi riskiksi on viime vuosina noussut polttoaineen hinnan epävakaus. Polttoaineen hinnan suojaamista onkin käsitelty johtokunnan kokouksissa. Suojaamistoimenpiteisiin ei kuitenkaan ole ryhdytty, koska tuotantosopimukseen on sisällytetty kustannusnousun huomioiva indeksiehto. Riskin on näin katsottu kuuluneen pääasiallisesti joukkoliikenteen tilaajalle.

Vuoden 2011 aikana solmittiin uusi linja-autokaluston vakuutussopimus kumulatiivisella omavastuuosuudella, joka näin rajoittaa vahinkoriskiä.

Tiedotus ja markkinointi

Joukkoliikenteen tiedotuksesta ja markkinoinnista vastaa joukkoliikenteen tilaaja.

Vakiintuneeseen tapaan joukkoliikenneyksikkö julkaisi aikataulukirjat keväällä ja syksyllä sekä muuta yleisölle suunnattua tiedotusmateriaalia. Aikataulukirjoissa julkaistiin myös yhteistariffiliikenteen liikennöitsijöiden aikatauluja.

TKL:n sisäinen tiedotuslehti Tilkku ilmestyi vuoden 2011 aikana kuudesti.

TKL:n omat internet-sivut sisältävät runsaasti tietoa TKL:n toiminnasta, joukkoliikenteen uudistuksista sekä mahdollistavat myös sähköisen palautteen antamisen.

Henkilökunta

Vuoden 2011 lopussa Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksella oli vakinaista henkilökuntaa 312 ja tilapäistä 26 eli edellisvuoteen nähden kokonaismäärä oli 43 henkilöä vähemmän. Henkilöstön vähenemästä puolet perustui yksityiselle sektorille kilpailutuksen seurauksena siirtyneen suoritteen määrän laskuun ja puolet toimintojen tehostamiseen.

TKL:n työyhteisö on varsin monikulttuurinen. Henkilökunnasta oli vuoden 2011 lopussa 19,5% maahanmuuttajataustaisia. Henkilökunnan keski-ikä vuoden lopussa oli 47,4 vuotta.

Vuoden 2011 aikana toimitusjohtaja käytti kaupunginhallituksen henkilöstöjaoston hänelle delegoimaa päätösvaltaa mm. vakanssien täyttämiseen, lakkauttamiseen ja palkkaukseen liittyvissä asioissa.

TKL:lla on voimassa hyväksytty kaupungin henkilöstöstrategiaan pohjautuva henkilöstöpolitiikan kehittämissuunnitelma, joka on delegointipäätöksen edellytyksenä.

Vuoden 2012 aikana tehtävät päätökset mahdollisesta osittaisesta liikkeenluovutuksesta tai siitä luopumisesta voivat osaltaan tulla merkittävällä tavalla vaikuttamaan TKL:n tulevien vuosien henkilöstömäärään ja henkilöstön rekrytointitarpeisiin.

Työhyvinvointimatriisiin perustuvat mittaustulokset kohenivat selvästi ja saavutettujen tulosten perusteella maksettavaa tuottavuuspalkkiorahaa olikin mahdollista käyttää henkilöstön työhyvinvointia ja virkistäytymistä edistäviin tarkoituksiin. Vuonna 2011 toteutettiin ”Osaava ja taitava kuljettaja” –kampanja, jolla palkittiin henkilöstöä mm. ammattitaitoa edistävin opintomatkoin.

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksella toimii työnantajan ja henkilöstön yhteistyöryhmä, joka kokoontui vuoden aikana yhteensä viisi kertaa. Henkilöstön edustus on myös johtoryhmässä, joka kokoontui pääsääntöisesti kuukausittain.

TKL:n hallinnon toimipiste sijaitsee Nekalassa osoitteessa Jokipohjantie 24. Samassa toimipisteessä sijaitsevat myös liikenteenvalvonta ja sen yhteydessä olevat kuljettajien sosiaalitilat. Nekalassa ovat myös TKL:n autotallit sekä Tampereen Infran huoltokorjaamo. Kuljettajilla on lisäksi käytössään Keskustorilla sijaitsevat, joukkoliikenteen tilaajan hallinnoimat, sosiaalitilat.

Johtokunta

Kaupunginvaltuusto asetti kaupungin liikelaitoksille johtokunnat vuoden 1997 alusta.

Kertomusvuonna liikennelaitoksen johtokunnan puheenjohtajana toimi Petri Siuro. Kaupunginhallituksen edustajana oli alkuvuodesta Harri Airaksinen, jonka tilalle loppuvuodesta valittiin Ilkka Sasi.

Johtokunnan esittelijänä ja tiedotusvastaavana toimi toimitusjohtaja Pekka Pirhonen. Sihteerinä ja johtokunnan tiedottajana toimivat alkuvuoden johdon assistentti Marja-Liisa Markkula ja kesäkuusta alkaen johdon assistentti Katri Lindberg. Kokouksiin osallistuivat johtokunnan jäsenten ohella asiantuntijoina liikennejohtaja Ilkka Ala-Maakala sekä kalustopäällikkö Kalle Keinonen.

TKL:n johtokunnan kokouksia oli vuonna 2011 yhteensä 10 ja pöytäkirjoihin kertyi 96 pykälää. Johtokunta teki päätöksiä mm. vuoden 2010 tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen hyväksymisestä, vuosi- ja henkilöstösuunnitelman sekä tuotantostrategian 2012 hyväksymisestä, sisäisen valvonnan ja riskienhallintasuunnitelman päivityksestä, talousarvion 2012 ja taloussuunnitelman 2012-2014 hyväksymisestä, tuotantosopimuksen 2012-2020 hyväksymisestä, Suomen Paikallisliikenne liitto ry:n jäsenyydestä eroamisesta, sekä linja-autojen myynnistä.

Helsingissä 22-23.9.2011 pidettyihin valtakunnallisiin Paikallisliikenne-päiviin osallistui TKL:n toimitusjohtajan sekä liikennejohtajan ohella johtokunnan puheenjohtaja Petri Siuro.

TKL:n johtokunta 2011

Varsinaiset jäsenet:	Varajäsenet:
Siuro Petri (vihr.), puheenjohtaja	Huhtinen Pirkko
Tervo Juho (sdp), varapuheenjohtaja	Järvinen Asko
Halme Pirjo (sit.)	Erma Lauri
Hirvimies Johanna (sdp)	Raskulla Siina
Ivanoff Antti (kok.)	Rikala Jarkko
Lanki Sointu (kok.)	Lähteenniemi-Pekkinen Maarit
Mäenpää Janne (vas.)	Kuusisto Riina

Tilinpäätös ja tilintarkastus

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos toimii liikelaitoksena ja kaupungin kirjanpidollisena taseyksikkönä tuottaen yhdyskuntapalveluiden tilaajayksikön tilauksen mukaisia liikennöintipalveluita.

Aiemman toimintamallin mukainen konsernituki lakkautettiin keväällä 2006. Vuonna 2008 tehdyn eläkemenoperusteisten maksujen jakotavan muutoksen yhteydessä TKL:lle kohdentui vanhojen rakenteiden aiheuttama lisäkulu, joka on kompensoitu nykyisellä 3,1 milj. euron suuruisella toiminta-avustuksella.

Liikevaihto vuonna 2011 oli 26,8 milj. euroa, kun se aiempana vuonna oli ollut 28,5 milj. euroa. Kokonaistulot laskivat 1,8 milj. euroa eli 5,7%. Edellisvuoteen verrattuna tilatut linjakilometrit laskivat 8,1%, mutta matkustajamäärä vain 5,6%. Ajokilometrejä kohden laskettuna kustannukset nousivat 3,8% vuonna 2011. Nousu alitti kuitenkin kilpailutetun liikenteen kustannusmuutosten perusteena toimivan yleisen linja-autoliikenteen kustannusindeksi nousun.

Kulut korkoineen ja poistoineen olivat 29,4 milj. euroa, mikä on 1,3 milj. euroa vähemmän kuin edellisvuonna.

Suurin kuluerä, henkilöstömenot, laski 5,0% ollen 17,7 milj. euroa. Kohonneista palkkakuluista ja lomapalkkajaksotusten kirjauskäytännön muutoksen tuomista lisämenoista huolimatta henkilöstökulujen laskuun vaikutti merkittävästi tuotannon supistumisen ohella tehostamistoimin saavutettu henkilöstömäärän vähentäminen.

Kalustosta tehdyt poistot olivat vajaat 2,7 milj. euroa. Vuodesta 2000 alkaen uusien autojen poistoaika on ollut 12 vuotta, siihen mennessä hankittujen autojen jäädessä 15 vuoden poistoajalle. Kokonaisinvestoinnit jäivät selvästi poistoja pienemmiksi, ollen vuonna 2011 runsaat 1,3 milj. euroa.

Tilikauden tulos kokonaisuudessaan muodostui hieman vajaat 0,8 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi.

KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy on suorittanut tilintarkastuksen vuoden 2011 kirjanpitoa ja hallintoa koskien helmikuussa 2012.

Toiminta- ja käyttösuunnitelman toteutuminen (1000 €) vuonna 2011

	Toteutunut	Käyttösuun.
Liikevaihto	26 759	26 240
Muut tuotot	373	297
Kulut	26 783	26 811
Käyttökate	3 449	2 826
Poistot	2 669	2 740
Tilikauden yli-/alijäämä	797	103
Investoinnit	1 361	1 300
Suoritteet		
Matkat vaihtoineen, 1000 kpl	21 838	
Ajokilometrit, 1000 kpl	9 783	
Taloudellisuus/kannattavuus		
Liikevaihdon muutos-%	-6,2	
Käyttökate-%	11,4	
Tuotot, eur/hlö	89 443	
Menot eur/matka	1,35	
Menot, eur/ajokm	3,01	

Esitys tilikauden tuloksen (ylijäämä/alijäämä ennen varauksia) käsittelystä

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen johtokunta esittää, että ennen varauksia olevaan tilikauden ylijäämään 780.646,94 euroa lisätään poistoeron vähennyksenä 16.597,81 euroa ja syntynyt tilikauden ylijäämä 797.244,75 euroa siirretään taseeseen omaan pääomaan edellisten tilikausien ylijäämän lisäykseksi.

Petri Siuro
johtukunnan pj.

Juho Tervo
johtokunnan vpj.

Pirjo Halme

Johanna Hirvimies

Antti Ivanoff

Sointu Lanki

Janne Mäenpää

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen tuloslaskelma

	1.1. - 31.12.2011	1.1. - 31.12.2010
Liikevaihto	26 758 872,70	28 538 635,26
Liiketoiminnan muut tuotot	372 919,21	421 896,39
Tuet ja avustukset kunnalta	3 100 000,00	3 100 000,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 672 293,15	-4 291 094,50
Palvelujen ostot	-3 877 711,08	-3 957 542,31
	-8 550 004,23	-8 248 636,81
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-11 342 154,11	-12 149 179,35
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-5 646 547,23	-5 769 372,09
Muut henkilösivukulut	-695 434,49	-692 603,97
	-17 684 135,83	-18 611 155,41
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 668 768,54	-3 047 271,14
Liiketoiminnan muut kulut	-548 742,37	-779 448,06
Liikeylijäämä (-alijäämä)	780 140,94	1 374 020,23
Rahoitustuotot ja -kulut		
Kunnalle maksetut korkokulut		-28 591,96
Muut rahoitustuotot ja -kulut	506,00	246,96
	506,00	-28 345,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	780 646,94	1 345 675,23
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	16 597,81	19 979,54
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	797 244,75	1 365 654,77

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen tase

	2011	2010
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Muut pitkävaikutteiset menot		19 075,72
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	12 461 072,97	14 052 715,55
	12 461 072,97	14 071 791,27
Sijoitukset		
Muut saamiset	4 186,00	4 186,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	77 201,75	85 096,23
Saamiset kunnalta	8 563 069,74	6 747 166,94
Siirtosaamiset	20 719,50	
Muut saamiset	51 111,81	33 969,42
	8 712 102,80	6 866 232,59
Rahat ja pankkisaamiset	82 788,80	92 116,40
VASTAAVAA YHTEENSÄ	21 260 150,57	21 034 326,26
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	15 216 439,14	15 216 439,14
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	2 215 672,62	850 017,85
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	797 244,75	1 365 654,77
	18 229 356,51	17 432 111,76
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	11 671,42	28 269,23
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	121 600,00	124 200,00
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	234 990,54	280 328,21
Korottomat velat kunnalta		436 136,42
Muut velat	452 220,17	426 435,15
Siirtovelat	2 210 311,93	2 306 845,49
	2 897 522,64	3 449 745,27
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	21 260 150,57	21 034 326,26

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen rahoituslaskelma

	2011	2010
Toiminnan ja investointien rahavirrat		
Toiminnan rahavirta		
Liikeylijäämä (-alijäämä)	780 140,94	1 374 020,23
Poistot ja arvonalentumiset	2 668 768,54	3 047 271,14
Rahoitustuotot ja -kulut	506,00	-28 345,00
Tulorahoituksen korjauserät	172 779,84	318 875,97
	3 622 195,32	4 711 822,34
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 360 600,00	-1 132 100,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	127 169,92	69 810,19
	-1 233 430,08	-1 062 289,81
Toiminnan ja investointien rahavirta yht.	2 388 765,24	3 649 532,53
Rahoitustoiminnan rahavirrat		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle		-1 345 503,61
Lyhytaikaisten lainojen vähennys kunnalle		-84 093,96
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-1 815 902,80	-1 851 200,32
Saamisten muutos muilta	-29 967,41	6 014,50
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-436 136,42	-106 204,24
Korottomien velkojen muutos muilta	-116 086,21	-270 324,50
Rahoitustoiminnan rahavirta yht.	-2 398 092,84	-2 221 714,56
Rahoituksen rahavirta yht.	-2 398 092,84	-3 651 312,13
Rahavarojen muutos	-9 327,60	-1 779,60
Rahavarojen muutos	-9 327,60	-1 779,60
Rahavarat 31.12.	82 788,80	92 116,40
Rahavarat 1.1.	92 116,40	93 896,00

Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitoksen historiaa

- TKL perustettiin 20.10.1948
- Suomen ensimmäinen säännöllisesti liikennöity johdinautolinja Hämeenkatu-Härmälä avattiin 8.12.1948
- Pyynikin halli valmistui 1949
- Tampereen Liikenne Oy:n (Takra Oy) liikenne TKL:lle 1950
- Nekalan korjaamo ja halli käyttöön 1955
- Koivistonkylän liikenne mukaan 1961
- Siniset bussit Vehmaisiin ja Viialaan asti 1962
- Tesomalle alettiin liikennöidä linjalla 4 syksyllä 1966
- Peltolammille aloitettiin liikenne aluksi osapäivävuoroilla vuoden 1967 alussa
- Almex-rahastusjärjestelmä käyttöön 1969
- Hervannan linja avattiin 1.2.1972
- Johdinautoliikenne lopetettiin 15.5.1976
- Ensimmäinen nivellinja-auto saatiin joulukuussa 1977
- Aitolahden-Teiskon matkustajien lipputuki käyttöön syksyllä 1981
- Matkustajalaskenta atk:lle 1983
- Nekalan uusi korjaamo valmistui 1984
- Nekalan uusi toimisto valmistui 1986
- Liikennelaitos sai ensimmäisen matalalattiabussin ja ensimmäiset neljä telibussia vuonna 1990
- Liikennelaitos luopui Pyynikin varikosta ja toiminnat keskitettiin Nekalaan vuonna 1992
- Liikennelaitoksen lautakunta lopetettiin ja lautakunta piti viimeisen kokouksensa 8.12.1992.
  Näin 44 vuotta kestänyt lautakuntatyö jäi historiaan.
- 10.10.1995 aloitettiin uusien matkakorttien - älykorttien - myynti veteraaneille ja 65 vuotta täyttäneille tamperelaisille
- Yhteistariffiliikenne alkoi 3.6.1996
- Liikennelaitos sai johtokunnan 1997
- Reittiopas-palvelu otettiin käyttöön vuonna 2002
- Pysäkkiaikataulut otettiin käyttöön vuonna 2003
- Reaaliaikainen informaatiojärjestelmä PARAS saatiin vakiolinjoilla täyteen käyttöön liikennelaitoksen autoissa v. 2005
- Liikennelaitos siirtyi tilaaja-tuottaja –malliin 1.4.2006
- Huoltotoiminnot siirtyivät osaksi Auto- ja konekeskuksen korjaamopalveluita 1.1.2007
- Uusi Pusatec-rahastusjärjestelmä otettiin käyttöön tammikuussa 2008
- Kilpailutuksen myötä linjat 7, 10 ja 27 siirtyivät elokuussa 2008 yksityisen sektorin operoitaviksi
- Uuden liikelaitoslain myötä nimi muuttui Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitokseksi 1.1.2009
- Kilpailutuksen myötä linjat 2 ja 15 siirtyivät elokuussa 2009 yksityisen sektorin operoitaviksi
- Kilpailutuksen myötä linja 22 siirtyi elokuussa 2010 yksityisen sektorin operoitaviksi
- Kilpailutuksen myötä linjat 17 ja 20 siirtyivät kesäkuussa 2011 yksityisen sektorin operoitaviksi

Yhteystietoja

TKL:n toimisto

Jokipohjantie 24, 33800 Tampere
Aukioloajat ma - pe 08:30 – 15:45
Konttori (040) 8062 541
Faksi (03) 5656 3210

TKL:n liikennetoimisto

Jokipohjantie 24, 33800 Tampere
Aukioloajat ma - la 06:00 – 22:00 ja su 08:00 – 21:30

TKL internetissä

www.tampere.fi/tkl
e-mail: etunimi.sukunimi@tampere.fi